

บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แนวทางการจัด
ดำเนินงานสหศึกษาในโรงเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน การจัดบริการ
สุขภาพในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนสหศึกษาในโรงเรียน และการจัดดำเนินงาน
โครงการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวทางการจัดดำเนินงานสหศึกษาในโรงเรียน

คณะกรรมการสหศึกษาสายการศึกษา (กระทรวงสาธารณสุข, 2525) ได้เสนอแนะ
แนวทางดำเนินงานสหศึกษาในโรงเรียนไว้ว่า การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประกอบด้วย
คณะกรรมการการควบคุมความสะอาด เนื้อที่บริเวณโรงเรียน สนาม แสงสว่างในห้องเรียน
โต๊ะเรียนและม้านั่ง กระจกานซอลัก น้ำดื่มและภาชนะสำหรับรองรับ ส้วมหญิง 1 ที่ต่อนักเรียน
35 คน ส้วมชาย 1 ที่ต่อนักเรียน 40 คน ที่ปัสสาวะ 1 ที่ต่อนักเรียน 50 คน ที่รองรับขยะ
มูลฝอยในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนอย่างพอเพียง และเหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและ
จำนวนนักเรียน มีการควบคุมความสะอาดของอาหาร ภาชนะอุปกรณ์ของงานสุขาภิบาลอาหาร
และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

การจัดบริการอนามัยโรงเรียนประกอบด้วย การจัดให้มีห้องพยาบาลหรือมพบพยาบาล
อุปกรณ์พร้อมเวชภัณฑ์ปฐมพยาบาล เครื่องใช้ที่จำเป็น มีครูหรือเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นประจำ ให้
การบริการสุขภาพและติดตามผลการรักษาพยาบาล การสร้างภูมิคุ้มกันโรค บัตรบันทึกสุขภาพและ
การดำเนินงานในเรื่องบัตรสุขภาพนักเรียน การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข
และการจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วย ครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษา ห้องที่ทำการสุขศึกษา มุมสุขภาพหรือมุมหนังสือภายในห้องเรียน สอนสุขศึกษาตามหลักสูตร และมีการพัฒนาการเรียนการสอน หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลตามระเบียบการวัดผล และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข หรือแหล่งวิทยากรในชุมชน

กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2525) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้ 4 งาน คือ งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครอง และงานบริการ โดยวิธีการปฏิบัติงานตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา งานสุขศึกษาในโรงเรียนจึงมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานรวม 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายงานธุรการ ฝ่ายงานวิชาการ และฝ่ายงานบริการ ซึ่งผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษาของแต่ละฝ่ายจะประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการ และหัวหน้างานอาคารสถานที่รับผิดชอบการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีหน้าที่ในการดูแลความสะอาด ความเปื้อนระเบียบเรียบร้อย การซ่อมแซมตกแต่งอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน ตลอดจนควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของภารโรงในโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นผู้นำการดำเนินงานวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ เป็นผู้ควบคุมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ประกอบด้วย การควบคุมการเรียนการสอน การใช้หลักสูตรและแผนการสอน งบประมาณ การนิเทศงานวิชาการ การผลิตสื่ออุปกรณ์การเรียน การทดสอบประเมินผล การวิเคราะห์วิจัยและปรับปรุงด้านวิชาการสุขศึกษาในหมวดวิชาพลานามัย

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการและครุอนามัยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การดูแลบริการพยาบาล และงานอนามัยโรงเรียนในเรื่อง การตรวจสุขภาพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการดูแลรักษาสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน

สรุปได้ว่าการดำเนินงานสหศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ประกอบด้วย การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบริการสุขภาพและการจัดการเรียนการสอนสหศึกษาในโรงเรียน ในส่วนผู้รับผิดชอบในการจัดดำเนินงานได้แบ่งความรับผิดชอบโดยวิธีการปฏิบัติงานตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้างานอาคารสถานที่ ครูอนามัยโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยและครูสหศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

ก. เกี่ยวกับสภาพการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียน

บุญศรี ศิริช่วง (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสหศึกษาในสถานศึกษา และศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนที่อยู่ในและนอกโครงการสาขการศึกษา จำแนกตามประเภทการดำเนินงานสาขบริหาร ระดับการศึกษาและประเภทด้านอนามัยโรงเรียนหรือสหศึกษาในโรงเรียน และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกตในโรงเรียนทั้งหมด 15 โรงเรียน จากครูสหศึกษา 15 คน ผู้บริหาร 44 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสหศึกษา ได้แก่ ผู้สอนวิชาสหศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จด้านสหศึกษา ขาดครูที่รับผิดชอบประจำห้องพยาบาล ขาดการบันทึกสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการตรวจสุขภาพนักเรียนตอนเช้า ขาดการบริการแนะนำสุขภาพ ขาดสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดและบริหารงานสหศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนอุปสรรคและปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ ขาดบุคลากรสหศึกษา ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ครูที่รับผิดชอบทางด้านสหศึกษาต้องทำหน้าที่สอนวิชาอื่น บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานสหศึกษา ขาดความร่วมมือจากหน่วยบริการ

สาธารณสุข และข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนคือ กรมสามัญศึกษา ควรกำหนดอัตราครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษา จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น หน่วยงานบริการของกระทรวงสาธารณสุขควรมีบทบาทในการตรวจสุขภาพนักเรียน จัดอบรมครูสุขศึกษา และจัดนิเทศติดตามผลการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

สมบัติ คุรุพันธ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา และศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดและบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานสายบริหารและศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน 60 คน และครูสอนสุขศึกษา 18 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 18 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานไม่ครบทุกด้าน โรงเรียนในโครงการมีสภาพการจัดและบริหารสุขศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานดีกว่าโรงเรียนนอกโครงการ ในด้านการจัดบุคลากรที่มีวุฒิด้านสุขศึกษาสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน การจัดบริการสุขภาพเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน หนังสืออ่านประกอบ และมีการตั้งคณะกรรมการสุขศึกษาในโรงเรียน แต่โรงเรียนนอกโครงการมีการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียนดีกว่าโรงเรียนในโครงการ เกี่ยวกับขนาดพื้นที่ตั้งโรงเรียน บันไดอาคารเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน ปัญหาอุปสรรคที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบได้แก่ ขาดบุคลากรด้านสุขศึกษา เช่น ครูสุขศึกษา รองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณในการจัดดำเนินการ สภาพบริเวณโรงเรียนเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ในฤดูฝนไม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะได้ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความร่วมมือจากครูและนักเรียน เนื่องจากไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานสุขศึกษาในโรงเรียน ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอให้กรมสามัญศึกษาบรรจุครูสุขศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนให้กับ

โรงเรียนอย่างเพียงพอ ให้ศึกษานิเทศก์ติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเสนอให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในงานสหศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

อนุชา กิติชัยชาญ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและบริหารงานสหศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดและการบริหารงานสหศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ กับมาตรฐานขั้นต่ำของงานสหศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 8 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน 32 คน หัวหน้าหมวดพละนามัยจำนวน 8 คน และครูพละนามัยจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการสหศึกษาส่วนใหญ่ จัดได้เกินมาตรฐานขั้นต่ำมากกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการสหศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารระบุได้แก่ ขาดบุคลากรทางด้านสหศึกษา รองลงมาได้แก่ งบประมาณของโรงเรียนมีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบทางด้านสหศึกษาต้องทำหน้าที่สอนวิชาอื่นด้วย บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของงานสหศึกษาในโรงเรียนและขาดความร่วมมือจากนักเรียน ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียน คือ ควรมีพยาบาลโรงเรียนเพื่อบริการสุขภาพแก่นักเรียน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขให้มากยิ่งขึ้น บรรจครูสหศึกษาให้เพิ่มมากกว่าที่เป็นอยู่ มีการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนให้กว้างขวางและดำเนินงานอย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรมีการนิเทศติดตามผลการจัดและบริหารงานสหศึกษาในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ข. เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน

พรเพ็ญ พิพัฒนธีรภาพ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์ใหญ่ต่อสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีสภาพ

สิ่งแวดล้อมบางอย่างของโรงเรียนที่ไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ เนื้อที่บริเวณโรงเรียนและสนามไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับชั้นเรียน น้ำดื่ม น้ำใช้ มีปริมาณน้อย ส้วมและที่ปัสสาวะมีจำนวนไม่เพียงพอ การกำจัดน้ำโสโครกภายในโรงเรียนจัดได้เพียงบางส่วน

กฤษ์สินธุ์ ชินตระกูลรัตน์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12" มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 12 จำนวน 120 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนรับรู้สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพอยู่ในระดับดีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ห้องเรียน และเครื่องใช้ในห้องเรียน อาคารเรียน ท่าเลที่ตั้งโรงเรียน การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมสุขภาพ วิทยุ สวัสดิภาพภายในโรงเรียน และรับรู้สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ น้ำดื่ม น้ำใช้ และการระบายน้ำ สนามและบริเวณโรงเรียน อาคารประกอบและห้องพยาบาล ห้องน้ำห้องส้วม และผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังว่า การจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนรวม 9 ด้านที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต สนามและบริเวณโรงเรียน สวัสดิภาพภายในโรงเรียน อาคารประกอบและห้องพยาบาล ท่าเลที่ตั้งโรงเรียน อาคารเรียน เมื่อเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยผู้บริหารมีความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่เป็นจริง

ค. เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน

ดวงพร บุญโชติ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยส่งแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล

ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตท้องที่การศึกษา 5 เขตของกรุงเทพมหานครที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์จำนวน 50 คน จาก 50 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีห้องพยาบาลประจำโรงเรียน และมีพยาบาลเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ ห้องพยาบาล ด้านการตรวจสุขภาพมีการจัดตรวจสุขภาพแก่นักเรียนปีละครั้ง และนักเรียนมี บัตรสุขภาพประจำตัว บริการสุขภาพที่โรงเรียนไม่ได้จัดบริการให้นักเรียน คือ การทดสอบ การได้ยิน โรงเรียนมัธยมศึกษาร้อยละ 48 ไม่เคยทดสอบการได้ยินให้นักเรียนและร้อยละ 52 ไม่เคยจัดบริการตรวจฟันแก่นักเรียน ความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียนที่พบมากที่สุดคือ สายตาสั้นร้อยละ 74 รองลงมาคือ ฟันผุร้อยละ 26 การให้ภูมิคุ้มกันโรคส่วนใหญ่ให้วัคซีน ป้องกันโรคเมื่อมีการระบาดของโรค การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม โรงเรียนอนุญาตให้ บุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายอาหาร น้ำดื่มที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียนคือ น้ำประปา ด้านการจัดบริการและแนวสุขภาพส่วนใหญ่ มีครูสุขศึกษาเป็นผู้แนะนำแนวสุขภาพแก่นักเรียน

สมศักดิ์ เจริญรัมย์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการ ของครุอนามัยโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการ พร้อมทั้งเปรียบเทียบระหว่างครุอนามัยโรงเรียน ที่มีวิสาหกิจทางการแพทย์และไม่มีวิสาหกิจทางการแพทย์ จากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นครุอนามัยโรงเรียน จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า ครุอนามัยโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพใน โรงเรียนระดับปานกลางเกือบหมด ยกเว้นที่มีปัญหาในระดับน้อย คือ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การปฐมพยาบาลและการรักษาเบื้องต้น การจัดสวัสดิภาพใน โรงเรียน ครูที่ไม่มีวิสาหกิจทางการแพทย์มีความต้องการมากกว่าครุอนามัยโรงเรียนที่มีวิสาหกิจทางการแพทย์ แต่ครุอนามัยโรงเรียนทั้ง 2 วิสาหกิจมีความต้องการเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพ ในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ง. เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

สมพงษ์ เรืองศรี (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและประเมินผล วิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดและ ประเมินผลวิชาสุขศึกษา และเปรียบเทียบปัญหาการวัดผลและประเมินผลวิชาสุขศึกษาของครู ศึกษามีประสบการณ์การสอนต่างกันโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 โดยส่งแบบ สอบถามไปยังครูสุขศึกษาจำนวน 220 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีสภาพการปฏิบัติ ระดับมาก ในเรื่องการใช้แบบทดสอบปรนัยในด้านความรู้ ใช้การสังเกตในด้านทัศนคติ ใช้ การสังเกตในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาโดย ส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในบางข้อยังมีปัญหาระดับมาก ครูสุขศึกษาขาด คู่มือและอุปกรณ์ในการวัดและประเมินผล และขาดความรู้ในการสร้างแบบวัดทัศนคติ คาบ เรียนวิชาสุขศึกษามีน้อยทำให้การวัดผลด้านการปฏิบัติการทำไม่ได้ทั่วถึง การสังเกตการปฏิบัติ นอกเวลาทำได้ยาก การให้คะแนนการปฏิบัติจากเพื่อน ผู้ปกครองทำได้ไม่ทั่วถึง ครูสุขศึกษา สอนในหลายระดับชั้น จำเป็นต้องออกข้อสอบในหลายวิชา ขาดการเก็บรวบรวมข้อสอบที่ วิเคราะห์แล้วเป็นธนาคารข้อสอบ ขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวัดและประเมินผลกับครูใน โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนในส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัญหาการวัดและประเมินผล วิชาสุขศึกษาระหว่างครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกันพบว่า ไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรชร อินทกุล (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามการรับรู้ของครูสุขศึกษา เขตการศึกษา 8" มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามการรับรู้ของครูสุขศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครู สุขศึกษาจำนวน 312 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสุขศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทั้ง 7 ด้าน คือ ด้าน จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาวิชาตามหลักสูตร หนังสือเรียนและ

หนังสืออ่านประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล และ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ในส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ชาติอุปถัมภ์การสอน หนังสืออ่านประกอบการเรียนมีไม่เพียงพอ ชาติงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ของนักเรียน การประเมินผลนักเรียนในด้านทัศนคติทำได้ยาก เนื้อหาในหนังสือเรียนบางเล่มมี มากเมื่อเทียบกับจำนวนคาบเรียนและหน่วยการเรียนแต่ละวิชาจำนวน 0.5 หน่วยกิต หน่วยการ เรียนมีน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามการรับรู้ของครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิชาเอก/โท สุขศึกษา กับครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิชาเอก/โทอื่น ๆ แต่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิชาเอก/โทพลศึกษา กับครูสุขศึกษาที่มี พื้นฐานทางวิชาเอก/โทอื่น ๆ โดยครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิชาเอก/โทพลศึกษามีปัญหาการใช้ หลักสูตรมากกว่าครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานทางวิชาเอก/โทอื่น ๆ

จ. เกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน

อรสา อติเรกผลิน (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการสุขภาพใน โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาต่อการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการ สุขภาพในโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 180 คน และครูสุขศึกษา จำนวน 108 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ จัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการจัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร

โรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนัสดา บุญรักษา (2532) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลในส่วนภูมิภาค" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารจำนวน 274 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นการถาวร สำหรับปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนประสบ ได้แก่ ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ที่ทำหน้าที่เก็บบัตรสุขภาพนักเรียน การให้ภูมิคุ้มกันโรค และโรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหาเรื่อง จำนวนส้วม (หนึ่งที่ต่อจำนวนนักเรียนหญิง) มีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหาเรื่อง การตรวจสุขภาพนักเรียนไม่เคยมีการทดสอบสายตานักเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลพบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหามากกว่าโรงเรียนนอกเขตเทศบาลในเรื่องจำนวนอาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ การระบายน้ำในโรงเรียนไม่ครบบริเวณโรงเรียนมีน้ำท่วมขัง แสงสว่างภายในห้องเรียนไม่เพียงพอ และการระบายอากาศภายในห้องเรียนไม่ดี ส่วนด้านการบริการสุขภาพพบว่า โรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหาในเรื่องไม่สามารถจัดครูดูแลห้องพยาบาลเป็นประจำ สำหรับด้านการเรียนการสอนสุขศึกษาและการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่มีความแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ก. เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสภาพในโรงเรียน

ทิมม์เร็ค (Timbreck, 1978) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการเรียนการสอน" (Will be the Real Cause of Classroom Discipline Problems Please Stand up) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนในหัวข้อของเล็ชวาร์ดาเอสเคนเวิร์ธดี เสนอไว้ว่า เป็นจริงหรือไม่ที่ปัญหาการเรียนการสอนมีสาเหตุมาจากครูเพียงสาเหตุเดียวหรือมีสาเหตุร่วมของห้องเรียน ครูและนักเรียน โดยใช้กระบวนการเดลฟาย หาความเห็นร่วมของกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแล้วนำมาจัดเรียงลำดับที่ของสาเหตุที่ทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันจากมากไปหาน้อย ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมพบว่า มีสาเหตุมาจากห้องเรียน 16 ข้อ ที่กลุ่มนักเรียนมีความเห็นตรงกันมากที่สุด เรียงลำดับดังนี้ อุณหภูมิ ขนาดของห้อง เสียงรบกวน แสงสว่าง การจัดโต๊ะเรียน เครื่องใช้ การถ่ายเทอากาศ ความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ การออกแบบและสี สิ่งกีดขวาง กระดานชอล์ค แอมलग หน้าต่าง คุณภาพของเครื่องใช้ เสียงสะท้อน

ทาเคตะ (Taketa, 1981) ทำการวิจัยเรื่อง "อุบัติเหตุของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐฮาวาย" (Student Accidents in Hawaii's Publis School) โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะสำรวจอุบัติเหตุของนักเรียนในโรงเรียนและเพื่อศึกษาระบบการรายงานอุบัติเหตุในโรงเรียน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบการรายงานอุบัติเหตุของนักเรียนที่พยาบาลประจำโรงเรียน ได้จัดทำไว้ในช่วงเวลา 1 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายประสบอุบัติเหตุมากกว่านักเรียนหญิง ในอัตราส่วน 2 : 1 นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนการบาดเจ็บมากกว่านักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ สนามเด็กเล่น การบาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นประเภทบาดแผลถลอกฟกช้ำ อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมักเป็นที่คอ และศีรษะมากกว่าบริเวณลำตัว ไม่ทำให้เสียชีวิตหรือพิการ แต่ต้องทำให้หยุดพักการเรียนไปชั่วคราว

ข. เกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียน

ซิลตัน (Chilton, 1982) ทำการวิจัยเรื่อง "การบริการสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งจัดให้อย่างไม่เป็นทางการโดยแพทย์" (Informal Provision of School Health Service by a Physician) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์กับนักเรียน อันจะส่งผลให้เกิดความเต็มใจในการใช้บริการที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น และเพื่อสำรวจปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญต่อนักเรียน โดยที่ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หลังจากได้สร้างความคุ้นเคยระหว่างแพทย์กับนักเรียนเป็นเวลานานพอสมควร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคุ้นเคยกับแพทย์มากขึ้น พอที่จะให้ความไว้วางใจและกล้าที่จะซักถามปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและปัญหาที่มีความสำคัญต่อนักเรียนมากที่สุดคือ ปัญหาเรื่อง ยา และสุรา รองลงมาได้แก่ ปัญหาในเรื่องเพศและที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับผิวหนัง

วินเคลแมนและชาร์ลีน (Winkelman and Challene, 1983) ได้วิจัยเรื่อง "ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่องานบริการสุขภาพในโรงเรียน" (Parental Expectation of School Health Services) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนคาดหวังที่จะให้มีบริการสุขภาพที่จำเป็นในโรงเรียน โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนได้รับบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา การตรวจวัดสายตา การบันทึกและรวบรวมประวัติสุขภาพ การทดสอบการได้ยิน การทดสอบตาขอดสี ในด้านการรักษาพยาบาล ผู้ปกครองคาดหวังว่า โรงเรียนควรให้การรักษาพยาบาลโดยเฉพาะเมื่อนักเรียนได้รับอุบัติเหตุจนทำให้มีกระดูกหัก การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการให้คำแนะนำในการใช้ยา ด้านการให้สุขศึกษา ผู้ปกครองคาดหวังมากในเรื่องที่ครูควรได้รับคำแนะนำในการตรวจสุขภาพนักเรียนในชั้น ควรมีการลอนนักเรียนในเรื่องอันตรายจากการใช้ยา อันตรายจากการสูบบุหรี่และโทษของแอลกอฮอล์ ควรสอนนักเรียนหญิงในเรื่องการปฏิสนธิและการปฏิบัติเมื่อมีประจำเดือน นักเรียนชายในเรื่องการเจริญเติบโตทางเพศ ด้านการให้คำแนะนำทางสุขภาพผู้ปกครองคาดหวังว่า โรงเรียนควรให้คำแนะนำนักเรียนในเรื่องความปลอดภัย สุขวิทยาส่วนบุคคล ปัญหาทางเพศ และโรคผิวหนังบางชนิด เช่น กลาก เป็นต้น

ค. เกี่ยวกับการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน

ฟูลเคนเบอร์รี่ (Faulkenbery, 1980) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐคาโรไลนา" (A Study of Health Instruction in South Carolina Public Senior High Schools) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์ของโปรแกรมการสอนสุขศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโดยใช้แบบสอบถามครูสุขศึกษาจำนวน 164 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาสุขศึกษาแยกเป็นวิชาต่างหากไม่รวมกับวิชาอื่น วิชาสุขศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากผู้บริหารระดับท้องถิ่นและระดับรัฐ ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางสุขศึกษาดำรงและคู่มือครุมีคุณภาพต่ำยังใช้เป็นแนวทางได้น้อย และครูสุขศึกษารู้ปัญหาของการสุขศึกษาในโรงเรียน และมีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาการสุขศึกษาในโรงเรียนต่อไป ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้โรงเรียนควรแต่งตั้งบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นผู้ประสานงานสุขศึกษาในโรงเรียน 1 คน เพื่อการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนทั้ง 3 ด้านอย่างครบถ้วน

เรย์มอน (Raymond, 1981) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาแบบพรรณนาเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลแห่งรัฐจอร์เจีย" (A Descriptive Study of the Health Instruction Program in Georgia Public School Grade 8 - 12) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและกิจกรรมเสริมนอกเหนือไปจากการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสุขศึกษาและครูพลศึกษาจากโรงเรียนจำนวน 100 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพลศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนสุขศึกษามากที่สุด โรงเรียนควรจัดโครงการอาหารกลางวัน โครงการสัปดาห์ และจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมความรู้และความเป็นผู้นำของนักเรียน สำหรับการจัดหลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียนควรจัดให้รัดกุม โดยมีกรรมการหลักสูตรในโรงเรียน ครูสุขศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้

ง. เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน

กริฟฟิต และริคเกอร์ (Griffith and Whicker, 1981) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ครูผู้สังเกตปัญหาสุขภาพของนักเรียน" (Teacher Observer of Student Health Problem) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นของรัฐ และตั้งอยู่ในชนบทที่ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครูและพยาบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามก่อนเริ่มโครงการและหลังจากเสร็จโครงการ ปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่จะมอบหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสุขภาพนักเรียนมาให้ครูเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นการไม่สมควรที่จะให้ครูเป็นผู้ตรวจสุขภาพนักเรียน จึงทำให้ครูที่มีความสนใจในการตรวจสุขภาพนักเรียนไม่ต้องการทำงานด้านนี้ด้วย

คาร์เตอร์ และฟรานซ์ (Carter and Frances, 1986) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาเฉพาะกรณีของโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเมือง (Case Study of a Peer Health Education Project in an Urban High School) เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลและพัฒนาโครงการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเมืองที่นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ใช้แบบสอบถามนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนในด้านสุขภาพและสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามโครงการ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนดังกล่าวมีสุขภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นผลมาจากขาดความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรม การดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายที่ถูกต้อง การเลือกใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรให้การศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมทางสุขภาพให้มากขึ้น และชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทางสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

สรุปรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน หรือโครงการสุขภาพในโรงเรียน จะเห็นได้ว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยตรงมีน้อย โดยส่วนใหญ่ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค แล้วนำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา รองลงไปเป็นการศึกษาความต้องการความคิดเห็นและเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานสุขศึกษาหรือโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริการสุขภาพ และด้านการเรียนการสอนสุขศึกษา จากงานวิจัยที่รวบรวมไว้ข้างต้นทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยส่วนรวมพอสรุปได้ว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านการขาดบุคลากรทางสุขศึกษา ขาดงบประมาณ ความบกพร่องในการบริหารและการดำเนินงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ ทั้งด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ การบริการสุขภาพ และอุปกรณ์การศึกษา โรงเรียนขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย โรงเรียนที่มีสังกัดต่างกัน สถานที่ตั้งโรงเรียนในเขตและนอกเขตเทศบาล โรงเรียนที่เข้าโครงการสาขการศึกษา และโรงเรียนที่ไม่เข้าโครงการการฝึกอบรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษาในโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ในส่วนของประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษากับผู้บริหารโรงเรียน รองลงมาเป็นครูในหมวดวิชาพลานามัยและครูอนามัยโรงเรียน

สำหรับในต่างประเทศนั้น ไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนได้แก่ สภาพของห้องเรียน สำหรับการจัดดำเนินงานบริการสุขภาพ มีการสำรวจปัญหาสุขภาพของนักเรียน โดยแพทย์และการค้นคว้าเกี่ยวกับการคาดหวัง ความต้องการบริการสุขภาพของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในด้านการเรียนการสอนสุขศึกษา ปัญหาโดยทั่วไปที่

พบตรงกันคือ ขาดสื่ออุปกรณ์การสอน ขาดบุคลากรผู้ศึกษา และขาดความร่วมมือในการวางแผน การสอนผู้ศึกษาจากครูอาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียน และทีมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ นัก: เรือน เพื่อนำไปปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาการจัดดำเนินงานผู้ศึกษาในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า การดำเนินงานผู้ศึกษาในโรงเรียนจากงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องในครั้งนี้อยู่ยังประสบปัญหาอยู่ โดยส่วนรวมมีปัญหาด้านการขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ การจัดการบกพร่องและขาดวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพของปัญหา เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานผู้ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาด้านเหตุรำคาญ มลภาวะทางสิ่งแวดล้อม การจราจรแออัด ทำให้ การดำเนินชีวิตและพฤติกรรมทางสุขภาพของเยาวชนและประชาชนมีความเร่งรีบ ดังนั้นสถาบัน โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพแก่นักเรียน แต่ปัจจุบัน ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานผู้ศึกษาในโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน กับบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานในแต่ละด้านมาก่อน ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารหรือ หัวหน้างานอาคารสถานที่ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ ครูอนามัยโรงเรียนในด้าน การบริการสุขภาพและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย หรือครูผู้ศึกษาในด้านการเรียนการสอนผู้ศึกษา เพื่อจะได้รับรู้ถึงสภาพและปัญหาต่าง ๆ ในการจัดดำเนินงานที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด และ ผู้วิจัยสามารถกำหนดแนวทางในการนิเทศการศึกษา ได้สอดคล้องกับสภาพของการบริหารงาน ผู้ศึกษาในโรงเรียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และเกิดประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขให้การผู้ศึกษาในโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

